
M. S. STROGOVIŠ

SÜÜDISTUSKOKKUVÕTE

RK „TEADUSLIK KIRJANDUS“

M. S. STROGOVIŠ

SÜÜDISTUSKOKKUVÕTE

Toimetanud
justiits-kindralleitnant V. J. NOSSOV

RK „TEADUSLIK KIRJANDUS“
Tartu, 1945

Krim. õig. ja -protsessi kat.

m. 351.

Tõlgitud teose järgi: М. С. Строгович, Обвинительное заключение. Юридическое издательство НКЮ СССР, Москва 1943.

Tõlkija: A. Randalu.

ARHIIVKOGU

Tartu Riikliku Ülikooli

75182

1. ÜLDMÕISTED.

Süüdistuskokkuvõte on äärmiselt tähtis protsessuaalne akt. Selle dokumendiga lõpeb eeluurimine; uurija formuleerib selles oma järeldused, mis põhistavad süüaluse kohtu alla andmist.

Eeluurimine ise moodustab mitmesugusel ajal, mitmesugustel ajenditel ja erinevate asjaolude kindlakstegemiseks teostatavate uurimistoimingute summa. Asja uurimisel tavaliselt uurija ei saa ette näha, millistele järeldustele ta jõuab, mida ta kindlaks teeb ja mida lükkab ümber. Uurijal tuleb uurida mitmesuguseid versioone, mõni neist kõrvale heita ja püsima jääda teise juurde. Asjas võivad leiduda vasturääkivad, üksteist kõrvaldavad asjaolud. Need vasturääkivused selguvad ja kaovad alles uurimise jooksul. Uurija lõpuks sageli ei saa asjale omaseid asjaolusid uurida täie järjekindlusega. Tal tuleb alustada ühe asjaolu uurimisega, siis üle minna teisele, seejärel uuesti tagasi tulla esimese juurde jne. Uurimise käigus võib kerkida vajadus viivitamatult tunnistajana üle kuulata uus isik, teostada seoses läbiotsimise tulemustega varemini ettenägematuid toiminguid jne. Kõigil neil põhjusil jääb eeluurimine kogu oma põhilise plaani- ja sihikindluse juures peaaegu alati fragmentaarseks (katkendlikuks).

Süüdistuskokkuvõttes tuleb kõik asja materjalid ja uurimisel kindlakstehtud asjaolud seada korrapärasesse süsteemi. Siin tuleb välja jätta kõik mitteoluline, juhuslik, mittetõesfatu ja esitada kõik oluline, kontrollitud, mis oma kogumis annab pildi paljastavast kuriteost.

Süüdistuskokkuvõtte moodustab niisiis selle süüdistuse põhiolu esituse ja formuleeringu, mille põhjal süüalune antakse kohtu alla.

Süüdistuskokkuvõttes väljendab uurija oma veendumuse süüaluse süüs, mis on kujunenud asjas kogutud tõendite alusel kogu teostatud uurimise tulemusena, kuna süüaluse kaitsevahendid, s. o. tema argumendid ja vastuväited esitatud süüdistuse vastu, osutusid puudulikuks ja võimetuks süüdistust ümber lükkama. Muidugi ei lahenda süüdistuskokkuvõtte süüaluse süü küsimust — selle küsimuse lahendab kohus kohtuliku asjaarutamise tulemusena kohtuotsuses, kusjuures kohus võib süüdistuskokkuvõttes esitatud järeldustega mitte nõustuda ja süüdistuse tagasi lükata või muuta. Kuid kahtlemata väljendab süüdistuskokkuvõtte neid süüaluse süü kohta käivaid lõplikke järeldusi, millele uurija jõudis asja eeluurimisel. Kuni uurija ei ole süüaluse süüs veendunud, ei saa ta koostada süüdistuskokkuvõtet.

Seepärast just süüdistuskokkuvõtte ongi kõige tähtsam eeluurimise dokument.

2. SÜÜDISTUSKOKKUVÕTTE TÄHTSUS.

Süüdistuskokkuvõttel on kahesugune tähtsus: tehniline ja juriidiline (protsessiõiguslik).

Süüdistuskokkuvõtte tehniline tähtsus seisab selles, et ta on eeluurimise materjalide süstematiseeritud kokkuvõtteks. Süüdistuskokkuvõttes esitatakse eeluurimise materjalid süstematiseeritud kujul. See asjaolu kergendab prokuröri, kohtul ja pooltel uurimismaterjalidega tutvumist ja asja keerukasse olustikku süvenemist. Kui asi on ulatuselt tähtsusetu ja tõendid selged, siis on süüdistuskokkuvõtte tehniline tähtsus väheldane. On aga asi keerukas ja ulatuslik, kui ta sisaldab rohkesti mitmesugust materjali ja dokumente, kui süüdistus põhineb kaudseil süütõendeil, siis kergendab just selgelt, arukalt

ja asjalikult koostatud süüdistuskokkuvõtte ülimal määral asjaga tutvumist.

Peab meenutama, et süüdistuskokkuvõtte sugugi ei vabasta kohut ega pooli vajadusest tutvuda uurimise algaktidega. Koostades süüdistuskokkuvõtet ja katsudes kergendada kohtu ülesannet püüavad mõned uurijad esitada süüdistuskokkuvõttes absoluutselt kõik, mis leidub uurimismaterjalides. See on lausa ebaõige talitusviis. Nagu me järgnevalt näeme, tuleb süüdistuskokkuvõttes esitada ainult kindlaid, rangelt piiratud asjaolusid. Asjast osavõtvad kohtunikud ja pooled peavad kõigil juhtumel õppima üksikasjaliselt tundma kõiki asjasse puutuvaid materjale, kõiki uurimisakte ja dokumente. Selles mõnikord väga raskes töös on neile abiks süüdistuskokkuvõtte.

Säärane on süüdistuskokkuvõtte tehniline tähtsus.

Kuid süüdistuskokkuvõtte peamine ja põhimine tähtsus ei ole mitte tehniline, vaid juriidiline, protsessiõiguslik.

Süüdistuskokkuvõtte protsessiõiguslik tähtsus seisab selles, et see a) määrab kindlaks eelseisva kohtuliku asjaarutamise ulatuse ning raamid ja b) on kohtualusele (s. t. kohtu alla antud süüalusele) kaitsevahendiks.

Süüdistuskokkuvõtte teeb kindlaks nende faktide kogu, mis kuuluvad uurimisele kohtulikul uurimisel, ja need isikud, kelle tegevus on kohtuliku asjaarutamise esemeks. See tähendab, et kohus mõistab kohtulikul asjaarutamisel kohut üksnes nende isikute üle, keda süüdistatakse süüdistuskokkuvõtte põhjal, ja et sääraste isikute üle mõistetakse kohut ainult nende kuritegude eest, mis neile süüdistuskokkuvõttes süüks arvatakse. Tõsi küll, kohus võib oma otsusega süüdistuskokkuvõttes formuleeritud süüd muuta, kuid ainult seaduses täpselt ettenähtud juhtumel (VNFSV KrPK §-d 312, 313). Põhimiselt on kohtulik uurimine piiratud süüdistuskokkuvõtte raamidega.

Edasi tuleb süüdistuskokkuvõtte kohtualusele ärakirjana kätte anda (tavalises olukorras vähemalt kolm ööd-päeva, sõjaseisukorda kuulutatud paikkondades aga üks öö-päev,

lahinguolukorras veel lühema tähtaja jooksul) enne kohtuistungit. Saanud süüdistuskokkuvõtte, milles on esitatud kõik see, milles kohtualust süüdistatakse, ja milles on ära näidatud kõik andmed, millele ta süüdistus on rajatud, avaneb kohtualusel võimalus end kohtulikust asjaarutamisest osavõtule ette valmistada, oma sealset käitumist läbi mõelda ja oma kaitset kohtus korraldada.

Selles seisabki süüdistuskokkuvõtte kui seega äärmiselt kaaluka ja vastutusriikka protsessuaalse dokumendi peamine tähtsus. Süüdistuskokkuvõtte avaldatakse kohtulikul asjaarutamisel, otse kohtuliku uurimise algul. Säärase avaldamisega näitab kohus ameflikult, kes kohtu alla on antud ja milles kohtualust süüdistatakse. Sellega ühtlasi tutvustatakse kohtus viibivaid kodanikke (kui asja arutatakse avalikul kohtuistungil) asjale omaste asjaoludega ja neil avaneb võimalus jälgida kohtuprotsessi käiku.

3. SÜÜDISTUSKOKKUVÕTTE EHITUS.

Süüdistuskokkuvõtte koosneb kahest osast — kirjeldavast ja resolutiivsest. Kirjeldavas osas esitatakse eluurimisel kindlakstehtud faktiline asja olustik, resolutiivses osas tehakse esitatud faktilistest asjaoludest juriidilised järeldused.

Süüdistuskokkuvõtte kirjeldav osa algab kriminaalasia algatamist põhjustanud sündmuse põhiolu lühikese kokkuvõttega. Sõjaväelase poolt käsu mittetäitmist käsitlev asi näiteks algab tavaliselt ülemuse raportiga käesoleva sündmuse kohta ja selles asjas toimepandud juurdlusega. Deserteerimisse puutuv asi algab üldiselt väeosast ärakargamise teatega, mõnikord ka desertööri kinnivõtmisega. Need asjaolud tulebki esitada süüdistuskokkuvõtte kirjeldava osa algul, et oleks selge, milline sündmus osutus vastava eluurimise algatamise ajendiks. [See asjaolu peab olema kokku võetud lühidalt, sest süüaluse kohtu kätte andmiseks ei ole oluline tähtsus sellel, millega eluurimine algas,

vaid sellel, millega ta lõppes, s. t. sellel, mis eeluurimisega kindlaks tehti. Süüdistuskokkuvõtte kirjeldava osa algus võib olla näiteks säärane: „11. septembril 1941. a. võeti N linna 13. jaoskonna millitsa poolt kinni kodanik, kellel polnud kaasas mingeid dokumente ja kes nimetas end Ivan Peetri p. Aleksandroviks ning seletas, et ta on N väeosa punaarmeelane ja on rindele liikunud sõjaväe-ešelonist maha jäänud. Sel puhul toimepandud eeluurimisel on kindlaks tehtud järgmist.“

Sääraste kriminaaljälitamise algatamise aluseks olevat sündmust käsitlevate andmete esitamisega kujuneb kohe algusest peale kindlaks asja perspektiiv ja selgub edaspidise uurimise käik.

Süüdistuskokkuvõtte kirjeldava osa esimeseks elemendiks on seega kriminaalasja algatamise aluseks kujunenud sündmuse märkimine. 7

Pärast seda esitatakse süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas kogu asja faktiline olustik, mis eeluurimisel on kindlaks tehtud.

Kõigepealt tuleb esitada toimepandud kuriteo olustik: nimelt mis, s. t. milline kuritegu on toime pandud, millal, kus ja kelle poolt, millisel viisil ning millistel motiividel on see toime pandud. Kui süüalusele süüks arvatav kuritegu seisab mingi üheainsa teo sooritamises (sõjamees näiteks pages võitlusväljalt, tunnimees uinus valvepostil jms.), siis kirjeldavas osas esitatakse see sündmus ise ja selle olustik (koht, aeg jne.). Kui aga kuriteo toimepanemine läbib mitu staadiumi (esiteks seati valmis kuriteo toimepanemise vahendid, siis viidi täide kuritegu ise, seejärel kadusid ta jäljed, näiteks sotsialistliku omandi riisumise puhul ameti-isikute poolt, kahjurluse puhul jne.), siis tuleb süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas esitada kogu kuriteolise tegevuse areng, kõik kuriteo toimepaneku staadiumid, see, mis kuriteole eelnes, ja see, mis talle järgnes. [Kui kohtuasja aineks on mitte üks, vaid mitu kuritegu, siis tuleb need esitada järjekorras üksteise järel.]

Süüalusele süüks arvatava kuriteo faktilise olustiku esitamine võib seega olla enam või vähem keerukas, olenevalt kuriteo enese keerukusest. Kui asjas on vastutusele võetud mitu süüalust, keda süüdistatakse ühest või mitmest kuriteost osavõttus, siis tuleb faktilise olustiku esitamist toimetada nõnda, et iga üksiku süüaluse süü oleks eraldi selgesti nähtav ja et oleks selgesti ära näidatud, mida iga süüalune isiklikult toime on pannud.

Säärane on süüdistuskokkuvõtte kirjeldava osa teine element — süüalusele süüks arvatava kuriteo faktilise olustiku esitamine.

3. Asja faktilise olustiku seletamisel tuleb süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas esitada tõendid, mille põhjal uurija selle olustiku kindlaks teeb. Iga uurija poolt süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas püstitatud väide, iga seal esitatud fakt peab olema kinnitatud viitega asjas leiduvale tõendile. Mitte ükski kirjeldava osa väide ei või olla tõendamata. Asja faktilise olustiku esitamise käiku arvestades peab uurija viited tõenditele tegema nõnda, et iga üksiku fakti esitamine oleks kinnitatud viitega sellele tõendile, mis käib vastava fakti kohta. Tuleb hoiatada uurimispraktikas esineva ebaõige teguviisi eest, mille puhul uurija esitab rea sündmusi ja fakte, ilma et ta tooks tõendeid, kuna pärast esitab kõigi nende sündmuste ja faktide kohta käivad tõendid korraga.

Viide tõenditele toimub järgmiselt: esitatakse tõendi olulisim sisu ja nimetatakse toimiku leht, millel see eeluurimise materjalides on fikseeritud. Ainult toimiku lehtede nimetamisest ei piisa, kuna lehtede ümbernummerdamise korral või vea korral lehekülje äramärkimises on väga raske leida toimikus tõendit, mille põhjal uurija teatava fakti kindlaks tegi.

Viide tõendile tuleb süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas teha umbes nõnda:

„Ešeloni peatumisel N raudteejaamas küsis süüalune Nikolajev rühmaülemalt luba minna linna, kuid rühma-

ülem keeldus seda andmast (tunnistaja Akimovi seletus, t. l. 31). Saanud eitava vastuse, lahkus süüalune Nikolajev ešelonist ja läks omavoliliselt linna (süüaluse Nikolajevi tunnistus, t. l. 39).“

Süüdistuskokkuvõtte kirjeldava osa sellise koostamise korral on prokuröri ja kohtul kergesti võimalik kontrollida iga asjale omast asjaolu ja selgitada süüdistuskokkuvõtte väidete põhistatust.

Kui asjas on toimunud ekspertiis, siis on vajalik seda süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas eraldi näidata. Peale tavalise viite ekspertiisile kui tõendile tuleb märkida, milline ekspertiis (kohtumeditiiniline, tehniline jms.) toimus ja millise arvamuse ta andis. Seejuures tuleb lühidalt kokku võtta eksperdi arvamuse sisu. Viide ekspertiisile tehakse tavaliselt pärast kuriteo toimepaneku faktilise olustiku esitamist ja süüaluse nimetamist.

Vajadus eraldada ekspertiis teiste tõendite hulgast on tingitud ekspertiisi kui teaduslikel andmeil põhineva tõendi erilisest tähtsusest. Otsust langetades peab kohus ekspertiisi arvamust eriliselt kaaluma, sest VNFSV KrPK § 298 kohaselt „ekspertide arvamus ei ole kohtule siduv, kuid ekspertiisiga mittenõustumist peab kohus otsuses või erillisel määruses üksikasjaliselt põhistama“.

Säärane on süüdistuskokkuvõtte kirjeldava osa kolmas element — tõendite esitamine, millede põhjal uurija määrab kindlaks iga asjale omase asjaolu.

Edasi esitatakse süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas andmed, mis iseloomustavad süüalust: väetlemuse hinnangud (kui süüalune on sõjaväelane), teated distsiplinaarkaristuste ja ergutusautasude kohta, käitumise kohta teenistuses ja igapäevases elus (kui see on asjale tähtis) ning muud sellised teated, mis kohtule süüküsimuse lahendamisel ja karistuse määramisel võivad oluliseks osutada. Rindeolukorras võivad süüalust iseloomustavad materjalid piirduda süüaluse lahingulise iseloomustusega.

Olenevalt asjast võib süüaluse iseloomustuse anda ühte-aegu asja faktilise olustiku esitamise või ka pärast seda, eraldi lõikena.

Süüdistuskokkuvõtte kirjeldava osas ei ole elementideks on seega süüaluse iseloomustus, mis antakse uurimisega kindlakstehtud faktide põhjal ja kinnitatakse asjas leiduvate tõenditega (hinnangutega ja teiste dokumentidega, tunnistajate seletustega jne.).

5. Lõppeks tuuakse süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas ära süüaluse seletused temale esitatud süüdistuse sisu kohta. Süüaluse ülekuulamisprotokollis esitatud seletustest peab olema selge, kas süüalune tunnistas end süüdi või ei tunnistanud. Kui süüalune tunnistas end süüdi, siis tuleb lühidalt ära tähendada, millega ta seletab oma teguviisi. Kui aga süüalune end süüdi ei tunnistanud, siis teatatakse, milliseid vaideid ja tõendeid ta enda kaitseks esitas. Kui süüalune tunnistas end süüdi osaliselt, teatavat osa oma süüst aga eitab, siis tuleb süüdistuskokkuvõttes täpselt ära tähendada, milles nimelt süüalune end süüdi tunnistas ja milles ei tunnistanud.

Kui süüalune end süüdi ei tunnistanud ja andis oma seletused, siis tuleb süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas ära tähendada nende seletuste sisu ja nende suhtes uurimisel toimetatud kontrolli tulemused. Tuleb esitada faktid ja tõendid, mille najal uurimine süüaluse seletused ümber lükkab ja süüdistuse õigeks tunnistas.

Seda võib teha umbes nõnda: „Süüalusena vastutuselevõetud kod. A. P. Nikolajev ei tunnistanud end süüdi ja seletas, et tunnistajad Ivanov ja Petrov, kelle tunnistustel põhineb tema süüdistus, tunnistasid tema vastu valet, õiendades temaga isiklikke vahekordi (t. l. 41). Kuid süüalune ise ei suutnud esitada ühtki fakti oma kokkupõrkeist nende tunnistajatega, kuna ülekuulatud tunnistaja Sidorov tunnistas, et viimase kahe aasta jooksul olid Nikolajevi, Ivanovi ja Petrovi vahelised suhted täiesti normaalsed ning tema pole märganud nende vahel mingeid arusaamatusi (t. l. 58).“

Süüdistuskokkuvõtte kirjeldava osa viiendaks elemendiks on seega süüaluse seletused esitatud süüdistuse kohta ja nende suhtes uurimise poolt toimetatud kontrolli tulemused.

Säärane on süüdistuskokkuvõtte kirjeldava osa sisu.

Süüdistuskokkuvõtte resolutiivne osa sisaldab juriidilisi järeldusi kirjeldavast osast, s. o. süüaluse kohtu kätte andmise juriidilise põhjenduse. Resolutiivse osa peamiseks sisuks on süüdistuse formuleering, mille põhjal süüalune kuulub kohtu alla andmisele. Asja faktiline olukord, mis on esitatud süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas, tuleb süüdistuskokkuvõtte resolutiivses osas esitada kokkusurutud vormelis, milles näidatakse ära, nimelt milline kuritegu arvatakse süüalusele süüks, missuguse kuriteo koosseisu moodustab tema käitumine ja millise Kriminaalkoodeksi paragrahvi järgi seda kuritegu kvalifitseeritakse. Seejuures osutatakse süüaluse kohta käivaile ankeetandmeile, millega algabki resolutiivne osa.

On vajalik märkida, et süüdistuskokkuvõtte resolutiivne osa:

- a) peab täielikult põhinema kirjeldaval osal;
- b) ei pea kordama kõiki kirjeldavas osas esitatud asjaolusid, vaid peab andma neile ainult juriidilise formuleeringu (mõnikord „süüdistusvormeliks“ nimetatud);
- c) peab andma individualiseeritud süüdistuse iga süüaluse suhtes eraldi.

Nõue, et süüdistuskokkuvõtte resolutiivne osa tuleneks täielikult kirjeldavast osast, tähendab seda, et resolutiivses osas peavad lühikese formuleeringu kujul olema väljendatud ainult need faktid, mis esitatakse kirjeldavas osas. Ei tohi formuleerida süüdistust muus kuriteos, kui selles, mis on esitatud kirjeldavas osas. Teiste sõnadega, — süüdistuskokkuvõtte resolutiivne osa peab olema rangelt kooskõlastatud kirjeldava osaga.

Mitte korrates juba kirjeldavas osas esitatud asja faktilise olustiku kirjeldamist, peab resolutiivne osa tegema

vaid kindlaks, milles ilmneb kuriteo koosseis süüaluse käitumises.

Eriti suur tähtsus on süüdistuskokkuvõtte resolutiivses osas süüdistuse individualiseerimise nõudel. Erinevalt süüalusena vastutusele võtmise korraldusest, mis koostatakse iga süüaluse suhtes eraldi, koostatakse süüdistuskokkuvõtte ainsana kogu kohtuasjale, kuigi asjas oli vastutusele võetud mitu inimest. Säärastel juhtumitel tuleb süüdistuskokkuvõtte resolutiivses osas seepärast täpselt ära näidata, milles iga süüalust eraldi konkreetselt süüdistatakse.

Süüdistuskokkuvõtte resolutiivse osa elementideks on niisiis:

- 1) süüaluse kohta käivad ankeetandmed,
- 2) süüdistuse formuleering,
- 3) kuriteo juriidiline kvalifikatsioon (viide KrK Eriosa paragrahvile).

4. LISAD JA TEATED.

Uurija peab süüdistuskokkuvõttele lisama kohtuistungile kutsutavate isikute — süüaluste, tunnistajate, ekspertide — nimestiku. Süüalune (või süüalused) märgitakse eraldi — perekonnanimi, nimi ja isanimi, aadress või vahi all pidamise koht, väljakutsumise moodus (näiteks telefoni teel ühes numbriga äramärgimisega).

Siis tähendatakse üles tunnistajad ja eksperdid samasuguste andmetega. Iga (süüaluse, tunnistaja, eksperdi) perekonnanime järel asetatakse sulgudes toimiku lehe number; see leht sisaldab vastava isiku tunnistusi (või arvamusi). See asjaolu aitab kohtul igal kohtuliku asjaarutamise momendil leida toimikust ülekuulatava isiku tunnistust, mille ta on eeluurimisel andnud.

Koostades kohtuistungile kutsutavate isikute nimestikku peab sõjauurija silmas pidama, et mitte kõiki eeluurimisel ülekuulatud tunnistajaid ei kutsuta kohtusse. Neid, kelle tunnistused osutusid eeluurimisel ebaoluliseks,

välja kutsuda ei tule. Üldiselt ei tule samade asjaolude kinnitamiseks välja kutsuda hulka tunnistajaid. Samuti ei tule tunnistajaid välja kutsuda vastuvaidlematute ja teisejärguliste faktide kinnitamiseks, millel pole asja suhtes olulist tähtsust. Kohtusse kutsutavate tunnistajate valikul on seega suur tähtsus, et inimesi mitte ilma tarviduseta sõjaväeõppustelt, kaitsetööde juurest jne. ära kiskuda.

See asjaolu on äärmiselt tähtis ka rindel, lahinguolukorras. Selles olukorras tuleb eriti ettevaatlikult kaaluda tunnistajate väljakutsumist sõjatribunali istungile, et sõdureid ja komandöre lahingutegevusest mitte eemale tõmata. Lahinguolukorras tuleb kohtusse kutsuda üksnes need tunnistajad, kelle ülekuulamiseta on asja õige lahendamine võimatu. Kui aga tunnistajate seletused puutuvad asja olulistesse faktidesse, kui tunnistajate seletused erinevad üksteisest või süüaluste seletustest, siis tuleb säärased tunnistajad kohtusse kutsuda.

Peatunnistajad, kelle seletustel on asja kohta oluline tähtsus, peab seega kohtuistungile kutsuma selleks, et oleks tagatud kohtuliku uurimise täielikkus.]

Tunnistajate kohtuistungile kutsumise küsimuse lahendab sõjatribunal ettevalmistaval istungil, nii et sõjauurija poolt koostatud nimestik on sõjatribunalile selle suhtes vaid mittekohusliku esitise iseloomuga. Sellest hoolimata peab sõjauurija asuma nimestiku koostamisele tõsise põhjalikkusega, et aidata tribunalil kohtulikku asjaarutamist hästi ette valmistada.

Tunnistajad tuleb nimestikus asetada säärasesse järjekorda, milles on soovitav nende ülekuulamine kohtuistungil (näiteks, esiteks tunnistajad, kes teevad kindlaks kuriteo fakti enese, siis tunnistajad, kes süüaluse süüdistust kinnitavad, seejärel tunnistajad, kes süüaluse süütust tõestavad, ja lõppeks tunnistajad, kes annavad süüaluse iseloomustuse). Loomulikult võib sõjatribunal seda järjekorda muuta, väljakutsutavate tunnistajate nimestikku kärpida või laiendada.

Pärast kohtuistungile kutsutavate isikute nimestikku koostab uurija järgmised teated:

1. Süüaluse suhtes valitud tõkeabinõu kohta. Kui on kohaldatud vahi alla võtmine, siis tuleb täpselt tähendada, mis ajast mis ajani peeti süüalust vahi all. See on tarvilik selleks, et süüaluse vabadusekaotusele mõistmise korral võiks sõjatribunal arvesse võtta tema eeluurimisvangistuse aega.

2. Eeluurimismenetlusel tekkinud kohtukulude kohta: ekspertide tasu, tunnistajatele makstud summade ja teiste VNFSV KrPK §-s 88 ettenähtud kulude kohta.

3. Asja juurde kuuluvate asitõendite kohta (nende täpne loetelu, hoiukoht).

4. Võimaliku tsiviilhagi või vara konfiskeerimise kindlustamiseks tarvitusele võetud abinõude kohta (süüaluse varandusele pandud arest).

Kõiki neid teateid tuleb kinnitada viidetega vastavalle toimiku lehtedele.

Viimasena tuleb koostada teade asja liikumise kohta, mis sisaldab menetluse peafappide kuupäevi: kuriteo avastamise moment, juurdluse algus ja lõpp, asja saabumine sõjaprokuratuuri, asja oma menetlusse võtmine sõjauurija poolt ja eeluurimise lõpetamine.

Näidis süüdistuskokkuvõttest koos kõigi teadetega on antud lisas 1.

5. SÜÜDISTUSKOKKUVÕTTELE ESITATAVAD NÕUDED

Milliseid nõudeid peab rahuldama süüdistuskokkuvõte, et olla eeskujulik?

Sääraseid nõudeid on mitu.

1. Süüdistuskokkuvõte peab olema koostatud kirjaoskuslikult ja kultuuriselt. Lauseehituse grammatiline reeglipärasus, materjali paigutuse korrapärasus ja järjekindlus, lihtne ja arusaadav keel — kõiki neid tingimusi peab sõjauurija süüdistuskokkuvõtte koostamisel silmas pidama. Täiesti lubamatu on süüdistuskokkuvõte, mis on kirjuta-

tud r pakalt, segaselt, grammatiliste vigadega, pikkade lausetega, mille mõttest on raske aru saada, jne.

2. S udistuskokkuv te peab olema lühike ja ühtlasi täielik. Neid kahte nõuet — l hidust ja täielikkust — ei ole praktikas kerge kooskõlastada. Ometigi on see vajalik. S udistuskokkuv ttes tuleb esitada ainult need asjaolud, mis otseselt s udistuse kohta käivad. Pikalt-laialt esitada kõike seda, mida uurija korda saatnud, millega ta kokku puutunud ja mida kontrollinud, on täiesti  learune. S udistuskokkuv ttes ei tohi olla ka üldisi arutlusi — abstraktseid m ttem lgutusi, igasuguseid kõrvalekaldumisi jm. Lühidalt ja selgelt peavad olema esitatud uurimise poolt kindlakstehtud faktid ja tema poolt kontrollitud ning neid fakte kinnitavad tõendid. Eriti s jatribunalide poolt lahingulokorras uuritavais ja arutatavais asjus peab s udistuskokkuv te olema lühike ja kokkusurutud, umbes 1—2-lehek ljene, ja üksnes asja erilise keerukuse korral suurem. Seda l hidust ei tohi kunagi saavutada lihtsustamise teel, olulise tähtsusega faktide esitamise täielikkuse ja p hisatuse arvel. Kõike kõrvaliste asjaolude kohta käivat ebaolulist võib asjale kasu tuues kõrvale heita, kuid see, mis on asja õigeks lahendamiseks tähtis, peab igal juhul leidma s udistuskokkuv ttes küllaldaselt täieliku ja tõestatud väljenduse.

3. S udistuskokkuv te peab kõigis oma osades olema rangelt põhjendatud uurimismaterjalidega. Iga väljendus, iga lause peab tulenema asja materjalidest ning leidma nendest toetust ja kinnitust. On täiesti lubamatu s udistuskokkuv ttes osutada asjaoludele, mis uurimismaterjalides kajastust ei ole leidnud, mis kujutavad endast uurija umbkaudseid arvamusi, oletusi ja abstraktseid m ttem lgutusi. S udistuskokkuv ttes tuleb kirjutada ainult seda, mida kinnitavad asjas leiduvad tõendid. Kui näiteks sõja-uurija s udistuskokkuv ttes kirjutab, et s ualune pani teatava teo toime „sõjaväeteenistusest kõrvalehoidumise sihiga“, siis peavad asjas olema konkreetsed andmed, mis kinnitavad just selle ajendi esinemist s ualuse käitumises.

Absoluutselt lubamatud on süüdistuskokkuvõttes põiklevad, kahemõttelised väljendused. Ei või näiteks kirjutada „süüalune ei võinud mitte teada“ seda ja seda. Süüalune kas teadis, või ei teadnud antud faktist. Ja kui ta teadis, siis tuleb seda tõendada, kui ta aga ei teadnud, siis on ju asjata sellest süüdistuskokkuvõttes kirjutada. Süüdistuskokkuvõttes ei tohi kirjutada, nagu seda mõnikord juhtub, et „süüalusele polnud tundmata“ see ja see. Jällegi — kas süüalusele oli see teada või teadmata.

Süüdistuskokkuvõtet, mis sisaldab umbkaudseid arvamusi, oletusi, põhjendamatuid väiteid, ei või prokurörmingil juhtumil kohtusse lasta ja kohus seda ettevalmistaval istungil kinnitada.

4. Süüdistuskokkuvõte peab olema objektiivne. Kuigi sõjauurija koostab süüdistuskokkuvõtte alles siis, kui ta süüaluse süü kohta on järeldusele jõudnud, ei või ta tähelepanemata jätta ja surnuks vaikida neid andmeid, mis kõnelevad süüaluse kasuks, kergendavad ta vastutust, kõigutavad süüdistust. Kõike seda peab sõjauurija esitama objektiivselt ja ausameelselt, esitades ühtlasi need andmed, mis uurija arvates ikkagi põhistavad süüaluse kohtu alla andmise.

5. Süüdistuskokkuvõtet ei pea koormatama tsitaatidega süüaluse ja tunnistajate seletustest. Tsitaati võib tuua ainult üksikuil juhtumel, kui on vajalik esitada mõnda süüaluse või tunnistaja eriti iseloomulikku ütlust, mõnda silmatorkavat ja ilmekat lauset nende seletustest.

6. Süüdistuskokkuvõttes ei ole lubatud esitada eba-tsensuurseid väljendusi ja nõukogudevastaseid avaldusi, mis mõnikord esinevad süüaluste ja tunnistajate seletustes.

Säärased on peamised nõuded, mida süüdistuskokkuvõte peab rahuldama.

6. SÜÜDISTUSKOKKUVÕTTE KOOSTAMISE VIISID.

Eespool esitasime süüdistuskokkuvõtte peamised elemendid ta mõlema — kirjeldava ja resolutiivse — osana.

Need elemendid peavad esinema igas süüdistuskokkuvõttes. Kuid süüdistuskokkuvõtte koostamise viis võib olla mitmesugune ja muutuda sõltuvalt asja eri omadustest.

Uurimispraktika tunneb kahte peamist süüdistuskokkuvõtte koostamise viisi, mida võib tingimusi nimetada kronoloogiliseks ja süstemaatiliseks.

Kronoloogiline viis seisab selles, et uurija esitab asja olustiku selles järjekorras, milles uurija ta avastas ja kindlaks tegi, s. o. kronoloogilises järjekorras, mis vastab uurimistoimingute sooritamise järjekorrale.

Uurija näitab ära, kuidas asi tekkis, millised uurimistoimingud teostati asja algatamise järel, millised versioonid uurimine esile tõstis, kuidas neid kontrolliti, mis uurimiskäigus kinnitust leidis ja mis ära langes, millised dokumendid ja mis järjekorras ilmsiks tulid ja kuidas neid kontrolliti. Sellel võib olla umbes järgmine kuju: „15. septembril 1942. a. pandi toime N polgu lao revideerimine, mis avastas nende ja nende esemete puudujäägi 3150 rubla suuruses summas. Revideerimine tegi kindlaks, et see puudujääk tekkis ajajärgus alates 16. augustist. Lao ülem 2. järgu tehnik-intendant I. K. Ivanov seletas, et laos puudujääki faktiliselt ei ole, kuid revisjon järeldas puudujääki seetõttu, et ei ole arvestatud temal olevaid tõestavaid dokumente. Ivanov esitas uurimisorganeile tõestavaid dokumente (antakse nende loetelu) üldsummas 3821 rbl. 40 kop. peale. Toimepandud raamatupidamiskspertiis tegi kindlaks, et neist dokumentidest kuulub ajajärku, mille kohta ilmnes lao puudujääk, dokumente (nende loetelu) 931 rbl. suuruses summas...“ jne.

Süüdistuskokkuvõtte koostamise kronoloogilise viisi puhul uurija just kui juhib lugejat uurimisarvu mööda ega esita fakte selles järjekorras, nagu need tõeliselt aset leidsid, vaid selles, nagu need uurimise poolt kindlaks tehti.

Süstemaatiline viis seisab selles, et uurija ei esita süüdistuskokkuvõttes teed, mida uurimine läbistas, vaid esitab otsekohe uurimistulemuse, s. o. uurimise poolt

kindlakstehtud faktid, kinnitades neid tõenditega, kuid mitte esitades seda, kuidas uurimine nendeni jõudis.

Näiteks: „18. jaanuaril 1943. a. pöördus 1. polgu 2. roodu punaarmeeväelane I. P. Zahharov rühmaülema n.-leitnant Petrovi poole palvega lubada teda N linna oma perekonda vaatama. Zahharovile anti selleks luba kuni 19. jaanuari kella 18-ni, mil ta oma jakku tagasi ilmuma pidi. Määratud tähtajaks Zahharov ei ilmunud. Toimepandud tagaotsimisel leiti Zahharov 20. jaanuaril kell 10 oma korterist (märgitakse ära aadress) jooanud olekus...“ jne.

Süüdistuskokkuvõtte koostamise süstemaatilise viisi puhul esitab uurija faktid selles järjekorras, milles nad tõeliselt toimusid ja uurimise tagajärjel kindlaks tehti.

Kummalgi neist kahest viisist on omad eelised. Kronoloogilise viisi kohaldamisel annab süüdistuskokkuvõtte selge kujutluse sellest, milliseid teid pidi jõudis uurimine järeldusele süüdistuse tõendatuse kohta, kuidas ja millises järjekorras uuriti asja olustikku. Süstemaatilise viisi kohaldamisel avaneb asja faktilisest olustikust, kuriteost enesest ja ta toimepanemise olukorrast otsekohe selge ja näitlik pilt.

Kronoloogilist viisi kohaldatakse kõige sagedamini keerukate asjade puhul, kus faktilised asjaolud on vasturääkivad, süüdistused põhinevad kaudsetel süütõenditel, süüalune vaidleb esitatud süüdistusele vastu jne. Selleks et süüdistust veenvalt formuleerida, ei tohi uurimise tulemusi esitada otsekohe, s. o. kirjeldada seda, mis on kindlaks tehtud, vaid tuleb näidata, kuidas uurimine arenes, kuidas ta tõendeid kontrollis, ühed kõrvale heitis, teistel peatus. Tuleb süütõendite analüüs teha selles järjekorras, milles uurimine neid kogus.

Süüdistuskokkuvõtte koostamise süstemaatilist viisi rakendatakse enamasti asjus, kus asjaolud on selged ja faktid otseste tõenditega kinnitatud. Siin ei tarvitse esitada asja uurimise käiku, vaid võib otseselt kirjeldada uurimise poolt kindlakstehtud faktilisi asjaolusid.

Praktikas rakendatakse sageli mõlemate viiside kombinatsiooni: ühed faktid esitatakse süstemaatilisel viisil, s. t. sel kujul, nagu nad uurimise poolt kindlaks tehti, kuna teised, keerukad ja vaieldavad, esitatakse kronoloogilisel viisil, ühtlasi näidates seda, kuidas uurimine nende kindlakstegemiseni jõudis, millisel teel ja millises järjekorras ta nad avastas.

Mõlema viisi kombinatsiooni, kusjuures üks neist viisidest on sõltuvalt konkreetse asja eriomadustest ülekaalus, võib nimetada süüdistuskokkuvõtte koostamise segaviisiks.

Põhjalikult erinev on süüdistuskokkuvõtte koostamine nende keerukate asjade puhul, kus uurimisesemeks ei ole üks, vaid mitu kuritegu. Neil juhtumel koostatakse süüdistuskokkuvõtte episoodide järgi. Esiteks esitatakse üks kuriteofakt ühes isikute äratähendamisega, kellele see fakt on süüks arvatud, ja viidetega kõigile selle fakti kohta käivaile tõenditele, siis asub uurija järgmise fakti (episoodi) esitamisele, siis kolmanda juurde jne. Sel korral tuleb süüdistuskokkuvõtte resolutiivses osas formuleerida süüdistus iga kuriteo fakti kohta eraldi.

Samuti on süüdistuskokkuvõtte põhjalikult erinev asjus, mille süüdistus põhineb kaudsetel süütõenditel. Sääraseis asjus puuduvad otsesed tõendid, s. t. tõendid, mis otseselt osutavad süüalusele kui kuriteo toimepanijale (näiteks tunnistajate kui pealtnägijate seletused). On olemas vaid kaudsed süütõendid, s. t. tõendid, mis tõestavad mitmesuguseid kõrvalisi fakte ega osuta otseselt süüalusele kui kuriteo toimepanijale, kuid oma kogumis annavad põhjust järeldada tema süüd. Neis asjus koostatakse süüdistuskokkuvõtte, nagu me juba tähendasime, üldreeglina kronoloogilisel viisil ja see peab sisaldama üksikasjalise süütõendite analüüsi, iga süütõendi läbiarutamise ja nende vastastamise üksteisega, et oleks selge, millisel viisil järeldab uurija sellest süütõendite kogumist süüaluse süüd.

7. SÜÜDISTUSKOKKUVÕTTE KOOSTAMISE TEHNIKA.

Kui asi pole keerukas, uurimismaterjali ulatus on väheldane ja asjaolud selged, siis on süüdistuskokkuvõtte koostamise tehnika väga lihtne. Süüdistuskokkuvõtte ülaltähendatud elementide kohaselt peab uurija asja põhiolu ja süüdistuse formuleeringu esitama selgelt, lihtsalt ja arusaadavalt. Neis asjus on süüdistuskokkuvõtte lihtne, lühike ja kokkusurutud ja ta kirjutamiseks pole vaja mingeid tehnilisi võtteid.

Teisiti on keerukate asjadega, milles uurimismaterjali ulatus on suur, tõendeid tuleb ammutada kõige mitmekesisemaist uurimisaktidest, kus uurimisaineks on rida kuriteofakte, kus vastutusele on võetud mitu süüalust, kus süütõendid on keerukad ja vasturääkivad. Sääraseis asjus on süüdistuskokkuvõtet kirjutada raskem. Et uurija ülesannet kergendada, võib soovitada järgmist võtet.

Enne kui süüdistuskokkuvõtet kirjutada, peab uurija kogu asja, kõik uurimismaterjalid otsast peale tähelepanelikult läbi lugema, jätmata vahele ühtki lehekülge ja ühtki rida. Lugenud asja läbi, kirjutab uurija eri paberilehekestele välja kuritegude peamised faktid ja nende kohta käivad tõendid, kusjuures iga fakti, sündmuse ja episoodi jaoks võetakse eri paberileht. Ära tähendades igal lehekesel vastavad faktid ja tõendid märgib uurija nende järgi toimiku (s. o. uurimismenetluse) lehed, kus need faktid ja tõendid on fikseeritud.

See on esimene ja süüdistuskokkuvõtte koostamiseks tingimata vajalik ettevalmistusetapp.

Kui see töö on lõpetatud, asjas aga on võetud vastutusele mitu süüalust, siis täidab uurija lisaks iga süüaluse jaoks lehed, kuhu märgib iga süüaluse perekonnanime järele kõik tema kohta käivad faktid ja tõendid.

Pärast seda, vaadanud tähelepanelikult mõlemad sissekannete sarjad (kuriteofaktide ja süüaluste järgi) läbi, peab uurija koostama süüdistuskokkuvõtte kava, milles

ta asja olustiku esitamise süsteemi ja järjekorra ära märgib.

Omades sääraseid sissekandeid ja süüdistuskokkuvõtte kava ei ole raske süüdistuskokkuvõtet kirjutada ka kõige kogukamas ja keerukamas asjas. Süüdistuskokkuvõtet koostades tuleb aga neid sissekandeid kasutada üksnes abimaterjalina, võttes aluseks kogu aja uurimistoimikut ennast, uurimise algakte.

Kui uurija on süüdistuskokkuvõtte valmis kirjutanud, tuleb see kirjutusmasinal ümber kirjutada. Lahinguolukorras võib süüdistuskokkuvõtte olla kirjutatud käsitsi, kuid tingimata selgelt, korralikult ja arusaadavalt.

Kui süüdistuskokkuvõtte on kirjutusmasinal ümber kirjutatud, loeb uurija selle tähelepanelikult läbi ja võrdleb kõiki asja materjalidele tehtud viiteid tingimata uurimise algaktidega, sest ümberkirjutamisel võivad süüdistuskokkuvõttesse poetuda vead (viidetes toimiku lehtedele, süüaluste ja tunnistajate perekonnanimesed jne.). Pärast hoolikat vigade kontrollimist ja parandamist kirjutab uurija süüdistuskokkuvõtte alla.

Süüdistuskokkuvõtte originaalis võivad käsitsi olla tehtud ainult tähtsusetut laadi parandused, nagu arvu, tähe või üksiku sõna parandused. Kui aga on tehtud olulisemaid parandusi — vahele lisatud või muudetud terveid lauseid, siis tuleb süüdistuskokkuvõtte uuesti ümber kirjutada

8. SÜÜDISTUSKOKKUVÕTE JA ESITATUD SÜÜDISTUS.

Asja faktilise olustiku esitamisel ja kuriteo kvalifitseerimisel on süüdistuskokkuvõtte seotud VNFSV KrPK §-de 128 ja 129 korras süüalusele esitatud süüdistuse piiridega. See tähendab, et süüdistuskokkuvõtte järgi võib süüalusele süüks arvata ainult neid kuritegude fakte, milles temale süüdistus oli esitatud eeluurimisel. Ühtlasi tuleb kohaldada ka sama kuriteo juriidilist kvalifikatsiooni.

Kui pärast süüdistuse esitamist süüalusele tegi eeluurimine kindlaks uue kuriteo fakti, siis tuleb esialgse süü-

distuse täienduseks esitada süüalusele süüdistus selles uues kuriteos.

Kui pärast süüdistuse esitamist tegi uurimine kindlaks uued asjaolud, mis kuriteo kvalifikatsiooni muudavad (raskemaks või kergemaks), siis peab süüalusele endise süüdistuse formuleeringu asemele esitatama uus formuleering.

Kui pärast süüdistuse esitamist üksikud süüalusele süüks arvatavad kuriteofaktid ei leidnud uurimise poolt kinnitamist ja heideti kõrvale, siis tuleb asi nende faktide osas lõpetada ja süüdistuskokkuvõtte koostada ülejäänud kuriteofaktide põhjal, milles süüdistus oli uurimisel kinnitamist leidnud.

Süüdistuskokkuvõtte koosseisu võivad kuuluda seega üksnes need süüdistused ja see kvalifikatsioon, mida sisaldas süüaluse vastutusele võtmise korraldus.

9. SÜÜDISTUSKOKKUVÕTTE KINNITAMINE PROKURÖRI POOLT.

Selleks et jõustuda aktina, mis väljendab prokuratuuri otsust toetada süüaluse süüdistamist kohtu ees, peab sõjaurija poolt koostatud süüdistuskokkuvõtte olema kinnitatud sõjaprokuröri poolt.

Olles asjas koostanud süüdistuskokkuvõtte, saadab sõjaurija kogu asjatoimetuse koos süüdistuskokkuvõttega sõjaprokuröri kätte. Sõjaprokurör peab tutvuma kõigi uurimismaterjalidega ja süüdistuskokkuvõttega ning kontrollima neid järgmiste küsimuste seisukohalt:

1. Kas eeluurimist on toimetatud täielikult ja õigesti. Kas kõik asja olulise tähtsusega asjaolud on uurimise poolt vajaliku täiusega selgitatud.

2. Kas asjas leidub küllaldaselt tõendeid, mille põhjal süüalune kuulub kohtu alla andmisele.

3. Kas asjas eeluurimise toimetamisel on peetud kinni kriminaalasja uurimist korraldavaist protsessuaalseist normidest, eriti neist, mis käsitlevad süüdistuse esitamist süüalusele (VNFSV KrPK §-d 128 ja 129), süüalust süü-

distavate ja kaitsvate asjaolude väljaselgitamist (VNFSV KrPK §-d 111 ja 112), süüaluse tutvustamist kõigi uurimismaterjalidega (VNFSV KrPK § 206) jt.

4. Kas süüdistuskokkuvõtte on koostatud õigesti, kas ta on uurimismaterjalidega kooskõlas, kas resolutiivne osa tuleneb kirjeldavast osast.

5. Kas süüalusele süüks arvatava kuriteo kvalifikatsioon on määratud õigesti, s. t. kas vastav KrK paragrahv on kohaldatud õigesti.

Neile küsimustele võib sõjaprokurör vastuse anda ainult pärast kõigi uurimismaterjalide, kõigi uurimise algaktide hoolikat tundmaõppimist, lugedes kogu asja algusest lõpuni läbi ja võrreldes kõiki süüdistuskokkuvõtte väiteid uurimisaktidega. Kui prokurör annab kõigile viiele küsimusele jaatava vastuse, siis kinnitab ta süüdistuskokkuvõtte ja saadab asja sõjatribunali süüaluse kohtu alla andmiseks. Kui aga prokurör leiab toimepandud eeluurimises puudusi, ebatäielikkust ja protsessuaalsete normide rikkumist, siis tagastab ta asja uurijale (samale, kes toimetas uurimist, või teisele) täiendavaks uurimiseks. Kui aga sõjaprokurör leiab, et kriminaaljälitamise algatamist kõrvaldavate asjaolude või süütõendite puudulikkuse tõttu (VNFSV KrPK §-d 4 ja 204) süüalune üldse ei kuulu kohtu alla andmisele, siis ta lõpetab asja oma põhistatud korraldusega.

Asja tagastamine sõjauurijale täiendavaks eeluurimiseks toimub sõjaprokuröri poolt kirjaliku esitise kujul, kusjuures selles esitises peab olema täpselt ära tähendatud, milles seisab eeluurimise ebatäielikkus ja ebaõigsus ja millisel viisil, milliste uurimistoimingute kaudu peab uurija neid parandama.

Kui sõjaprokurör nõustub süüdistuskokkuvõttega, siis kinnitab ta selle oma korraldusega, mis tehakse resolutsiooni kujul süüdistuskokkuvõttele. Resolutsioon peab olema koostatud niiviisi, et oleks selge, milline prokurör (ta ametikoht, auaste, perekonnanimi) ja nimelt millal süüdistuskokkuvõtte kinnitas. Resolutsioon kirjutatakse tavaliselt

süüdistuskokkuvõtte esimesele lehele, üles vasakule poolele (vt. lisa 1).

Süüdistuskokkuvõtte kinnitanud, peab sõjaprokurör kontrollima sõjatribunali kohtulikule istungile kutsutavate isikute nimestikku, mis on sõjauurija poolt koostatud. Sõjaprokurör võib seda nimestikku muuta — lühendada, laiendada, ühe tunnistaja asemele märkida teise tunnistaja.

Seejärel saadab sõjaprokurör asja sõjatribunali ühes oma esitisega süüaluse kohtu alla andmiseks. Selles esitises avaldab sõjaprokurör ühtlasi oma arvamuse süüdistaja ja kaitsja kohtulikust asjaarutamisest osavõtu küsimuse kohta ning tõkeabinõu kohta, mida tuleb rakendada enne kohtulikku asjaarutamist ja asja sisulist otsustamist tribunali poolt¹⁾.

Võib esineda juhtumeid, kus sõjaprokurör leiab, et eeluurimist on asjas toimetatud õigesti ja täielikult, kuid ebaõigesti on koostatud süüdistuskokkuvõtte, kuna see ei kajasta uurimismaterjale, või sisaldab põhjendamatuid väiteid või on koostatud segaselt, vasturääkivalt jne. Sel juhtumil sõjaprokurör asja uurijale ei tagasta, vaid teeb ise süüdistuskokkuvõtte ümber, s. t. koostab uue süüdistuskokkuvõtte, millele ise ka alla kirjutab ja koos asja toimetusega sõjatribunali saadab. Sõjauurija poolt koostatud endise süüdistuskokkuvõtte aga sõjaprokurör kõrvaldab asjast ja tagastab sõjauurijale ühes ebaõigsuste äratähendamise (VNFSV KrPK § 224). Tehes süüdistuskokkuvõtet ümber ei või sõjaprokurör ületada süüalusele VNFSV KrPK §-de 128 ja 129 korras esitatud süüdistuse raame. Kui eeluurimismaterjalid annaksid sõjaprokurörile põhjust ületada esitatud süüdistuse piire, siis peab ta asja sõjauurijale süüdistuse täiendavaks esitamiseks tagasi saatma.

¹⁾ Süüdistuskokkuvõtte arutamisest ettevalmistaval istungil vt. autori brošüüri „Sõjatribunali alla andmine“ (vene keeles).

Kinnitan

N laskurdiviisi
sõjaprokurör
justiitsmajor
(Vassilevski)

16. septembril 1941. a.

SÜÜDISTUSKOKKUVÕTE.

N laskurpolgu 2. pataljoni 3. roodu punaarmeeaste I. P. Anissimovi ja A. V. Zatsepini süüdistuse asjas VNFSV KrK §-de 193¹⁵ p. „d“ ja 162 p. „g“ ettenähtud kuritegudes.

13. septembril 1941. a. tegi N polgu 3. roodu rühmaülem n.-leitnant Karatajev ülemusele rapordiga teatavaks, et 12. septembril on laoruumis toime pandud Punaarmee asjade vargus. Selle sündmuse kohta käivad juurdlusmaterjalid anti üle sõjaprokuratuurile. Toimepandud eeluurimisel on kindlaks tehtud järgmist:

12. septembril 1941. a. olid N laskurpolgu 3. roodu punaarmeealased Ivan Pavli p. Anissimov ja Andrei Vassiili p. Zatsepin sisevalvekorras. Kella 19 paiku lahkus Zatsepin vahtkonnaülema loata vahiruumist.

Umbes 15—20 minuti pärast tuli Zatsepin tagasi vahiruumi, kutsus Anissimovi ja nad lahkusid koos vahiruumist, siis pöördusid jällegi koos tagasi, olnud ära ligi pool tundi (tunnistajate v.-seersant Tšussovi (t. l. 18) ja punaarmeealaste K. L. Ivanovi (t. l. 21) ja T. V. Onufrijevi (t. l. 23) seletused).

Kella 21 paiku leidis päevnik punaarmeealane N. I. Filippov laoruumis kaks avatud kohvrit, millest kandis ette jao korrapidajale rühmaülem I. I. Karatajevile (tunnistajate N. I. Filippovi (t. l. 28) ja I. I. Karatajevi (t. l. 30) seletused).

Tunnistajana ülekuulatud punaarmeealane F. K. Iljin seletas, et ta nägi, kuidas 12. septembri õhtul kaks punaarmeealast väljusid laoruumist, kandes käes kompsusid (t. l. 4). Esitades eeluurimisel tunnistajale Iljinile puna-

armeelasi Anissimovit ja Zatsepinit tundis Iljin nendes ära need isikud, keda ta nägi 12. septembril laoruumist väljumast (t. l. 32).

Läbiotsimisel Anissimovi ja Zatsepini juures leiti kummalgi üks komps, milles oli pesu, püksid ja muid asju, kusjuures nad kinnitasid, et need asjad kuuluvad isiklikult nendele (t. l. 8, 36 ja 38). Asjade esitamisel punaarmeeleastele N. V. Sidorinile ja A. A. Derevjaškinile, kellele avatud kohvrid kuulusid, tundsid nad mõlemad Anissimovilt ja Zatsepinilt äravõetud asjades ära omad asjad (t. l. 10).

Süüalustena vastutusele võetud punaarmeeleaste Anissimov ja Zatsepini tunnistasid end süüdi vahtkonnas teenistuse eeskirjade rikkumises, mis väljendus vahiruumi omavolilises mahajätmises, kuna laoruumist asjade varastamises nad end süüdi ei tunnistanud ja seletasid:

Anissimov: et Zatsepini pani temale ette astuda laoruumi, et laialipillutud asju korda seada, kuid tema, Anissimov, keeldus ning Zatsepini läks laoruumi üksinda. Temalt äravõetud asjad kuuluvad isiklikult temale (t. l. 44).

Zatsepini: et tema asjade vargust laoruumist toime ei pannud ja laoruumis ei käinud. Tema juurest läbiotsimisel leitud asjad on tema päralt. Millal ta need muretses, ei mäleta (t. l. 46).

Uurimine loeb Zatsepini ja Anissimovi süüdistuse tõendatuks ja nende seletused alusetuks järgmistel põhjustel: 1) süüaluste Anissimovi ja Zatsepini seletuste vahel on vasturääkivusi: Anissimov seletas, et Zatsepini kutsus teda laoruumi ja läks sinna üksinda, mida eitab Zatsepini; 2) Anissimovi ja Zatsepini juurest leitud asjad on nende omanike poolt ära tuntud; 3) Anissimov ja Zatsepini on tunnistanud Iljini poolt ära tuntud kui isikud, kes 12. septembril väljusid koos laoruumist.

Süüaluseid Anissimovi ja Zatsepini iseloomustatakse kui distsiplineerimatuid punaarmeeleaste, kes omavad distsiplinaarkaristusi: Anissimov — 3 karistust käsu mitte-täitmise ja jõhkuse eest, Zatsepini — 2 karistust käsu

mittetäitmise eest (väljavõtted ergutustasude ja karistuste kaardilt, t. l. 6 ja 7).

Esitatu alusel ja vastavalt sõjatribunalide ja sõjaprokuratuuri seaduse §-le 8 kuuluvad N laskurdiviisi sõjatribunali alla andmisele:

1. Andrei Vassiili p. Zatsepin, N laskurpolgu 2. pataljoni 3. roodu punaarmeele, sündinud 1918. a., pärit Kirovogradi oblastist Olgovka külast, kolhoosnik, sõjaväes 1940. a. sügisest peale, poissmees, parteitu, kohtulikult karistamatu;

2. Ivan Pavli p. Anissimov, N laskurpolgu 2. pataljoni 3. roodu punaarmeele, sündinud 1919. a., pärit Minski oblastist Tšetšenoki külast, kolhoosnik, sõjaväes 1940. a. sügisest peale, poissmees, parteitu, kohtulikult karistamatu keda süüdistatakse selles, et

a) nad 12. septembril 1941. a., olles valvekorras, panid toime vahtkonnateenistuse eeskirjade rikkumise, mis avaldus vahiruumist omavolilises lahkumises, s. o. kuriteos, mis on ette nähtud VNFSV KrK § 193¹⁵ p. „d“ ja

b) samal kuupäeval panid ühiselt toime Punaarmee asjade varguse laoruumist, s. o. kuriteos, mis on ette nähtud VNFSV KrK § 162 p. „g“.

N laskurdiviisi sõjaprokuratuuri sõjauurija
justiitskapten (O g n j o v)

N l., 16. septembril 1941. a.

KOHTUISTUNGILE KUTSUTAVATE ISIKUTE NIMESTIK.

Süüalused:

1. Anissimov, Ivan Pavli p. (t. l. 36 ja 46), N l. uurimisvangla.

2. Zatsepin, Andrei Vassiili p. (t. l. 38 ja 48), N l. uurimisvangla.

Tunnistajad:

1. Iljin, S. K. (t. 1. 4,32) — 2. pataljoni 3. roodust.
2. Sidorin, N. V. (t. 1. 4) — 2. pataljoni 3. roodust.
3. Derevjaškin, A. A. (t. 1. 42) — 2. pataljoni 3. roodust.
4. Filippov, N. I. (t. 1. 28) — 2. pataljoni 2. roodust.

N laskurdiviisi sõjaprokuratuuri sõjauuriija
justiitskapten (O g n j o v)

TEATIS.

1. Süüalused Anissimov ja Zatsepin peetakse kinni alates 14. septembrist 1941. a. N 1. uurimisvanglas (t. 1. 10, 12).

2. Asitõendid, läbiotsimisel leitud asjad, on tagastatud nende omanikele (t. 1. 39), asitõendite vaatluse protokoll toimiku lehel 19.

3. Kohtukulusid asjas ei ole.

N laskurdiviisi sõjaprokuratuuri sõjauuriija
justiitskapten (O g n j o v)

TEATIS ASJA LIIKUMISE KOHTA.

Kuritegu avastatud 12. septembril 1941. a.

Juurdlus alustatud 13. septembril 1941. a.

Juurdlus lõpetatud 15. septembril 1941. a.

Juurdlus saadetud sõjaprokuratuuri 16. septembril 1941. a.

Juurdlus saabus sõjaprokuratuuri 16. septembril 1941. a.

Asi võetud sõjauuriija menetlusse 16. septembril 1941. a.

Eeluurimine lõpetatud 23. septembril 1941. a.

N laskurdiviisi
sõjaprokurööri
tempel

24. septembril 1941. a.

N LASKURDIVIISI SÕJATRIBUNALILE.

VNFSV KrPK § 225 korras saadan edasi toimiku N laskurdiviisi 2. pataljoni 3. roodu punaarmeeelaste A. V. Zatsepini ja I. P. Anissimovi süüdistamises VNFSV KrK § 193¹⁶ p. „d“ ja § 162 p. „g“ järgi ühes minu poolt kinnitatud sõjauurija koostatud süüdistuskokkuvõttega.

Süüalused Anissimovi ja Zatsepini esitan N laskurdiviisi sõjatribunali alla andmiseks ülaltähendatud KrK paragrahvide järgi.

Panen ette asja VNFSV KrPK § 381 alusel arutada ilma süüdistaja ja kaitsja osavõtuta.

Eeluurimisel vahistamise kujul valitud tõkeabinõu panen ette süüaluste suhtes jättes muutmata.

Süüalused Zatsepini ja Anissimov peetakse kinni N l. uurimisvanglas ja nad on käesolevast kuupäevast alates viidud üle sõjatribunali arvele.

Lisa: Toimik 56 lehel.

N laskurdiviisi sõjaprokurör
justiitsmajor (Vassilevski)

SISUKORD.

	Lk.
1. Üldmõisted	3
2. Süüdistuskokkuvõtte tähtsus	4
3. Süüdistuskokkuvõtte ehitus	6
4. Lisad ja teated	12
5. Süüdistuskokkuvõttele esitatavad nõuded	14
6. Süüdistuskokkuvõtte koostamise viisid	16
7. Süüdistuskokkuvõtte koostamise tehnika	20
8. Süüdistuskokkuvõtte ja esitatud süüdistus	21
9. Süüdistuskokkuvõtte kinnitamine prokuröri poolt	22
10. Lisad	25

Vastutav toimetaja H. Randalu. Ladumisele antud 26. VII 1945.
MB 03112. Trükkimisele antud 9. VIII 1945. Laotihedus trpg. 34600.
Trükipoognaid 2. Autoripoognaid 1,4. Arvestuspoognaid 1,4. Paberi
formaat 73×103 . $\frac{1}{22}$. Trükiarv 2200. Tellimus nr. 807. Trükikoda
„Hans Heidemann“, Tartu, Vallikraavi 4.

М. С. Строгович, Обвинительное заключение. На эстонском
языке. Эгосиздат „Научная Литература“, Тарту.

Rbl. ~~2.50~~
-.25

A
A-B0138

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00417709 5